

Handläggare, titel, telefon

Britt Birknert, programansvarig

011- 15 22 68

Narkotikakartläggning för 2009

Bakgrund

I elva år har det genomförts en kartläggning av personer med identifierat missbruk av narkotika som flera olika myndigheter möter under ett år. Kartläggningen är en del i ett gemensamt långsiktigt arbete mot narkotika. Den ger tillsammans med den årliga livsstilsundersökningen i kommunens skolor en bild av trender och utveckling av droganvändandet i kommunen. Tillsammans är de verktyg i kommunens gemensamma arbete med nolltolerans mot narkotika.

Syfte

Syftet med kartläggningen är att samla den lokala kunskapen i kommunen för att få en bild av förändringar i missbrukssituationen och vilka narkotiska preparat som använts. Den samlade och gemensamma bilden fungerar även som kunskapsunderlag, dels för politiska beslut och prioriteringar, dels som en utgångspunkt för planering och fortsatt gemensamt arbete inom området.

Kartläggningen är även underlag för det fortsatta arbetet med att minska narkotikamissbruket, förhindra nyrekrytering av missbrukare samt för att utveckla arbetet med förebyggande insatser.

Kartläggningen för 2009 ingår också i en kartläggning som omfattar hela Östergötlands län som kommer att presenteras till hösten. Två tidigare kartläggningar har gjorts för hela länet – 2004 och 2005.

Metod

De myndigheter som är delaktiga i kartlägningsarbetet är Polismyndigheten, Kriminalvårdsmyndigheten, socialkontoret och Landstingets beroendeklinik. Socialkontoret ansvarar för att sammanställa uppgifterna.

Ett antal rapportörer lämnar uppgifter om varje person de mött under året och som de via personens egen uppgift eller drogtest säkert vet missbrukat narkotika. Uppgifterna avser initialer, kön, födelseår, födelseland, moderns födelseland, faderns födelseland, typ av missbruk (*injektionsmissbruk en eller flera gånger, använt narkotika dagligen eller dagligen i perioder eller någon gång under 2009*), vilket eller vilka narkotiska preparat som personen har använt samt om de lever med eller har umgänge med barn.

Socialnämnden

Ledning och service

Kartläggningen har följt samma struktur som tidigare år med tillägg av frågor för länskartläggningen om födelseland, moderns födelseland och faderns födelseland. Kontroll för att undvika dubbelräkning har genomförts.

Efter sammanställning av uppgifterna genomförs sedan träffar med de inblandade lokala myndigheterna och senare på länsnivå för att närmare analysera och tolka materialet.

Avgränsning

Kartläggningen är avgränsad till Norrköpings kommun. Kartläggningen ger ett mått på antal personer i kommunen som uppgiftslämnarna säkert har kunskap om har använt narkotika under 2009 och är inte ett mått på det faktiska missbruket.

Kartläggningen visar förändringarna i missbruksmönstret när det gäller användande av preparat och nya droger. Den visar inte den totala omfattningen av missbruket vilket innebär att ”ökning” och ”minskning” inte säger någonting om missbrukets omfattning.

Tolkningsproblem

Att narkotika är illegalt gör att det är svårt att få en rättvisande bild av missbruket samt tillgänglighet och tillgång. Resultatet belyser förändringar och inte omfattningen av alla som använder narkotika med det kan ändå anses representativt för missbrukssituationen i kommunen.

Socialkontoret får kännedom om personer som använder narkotika på flera sätt. Samarbetet med polisens gatulangningsgrupp, närpolisen (NÄPO) och i viss mån ordningspolisen är viktiga informationskällor. Misstankar om missbruk upptäcks även utifrån de anmälningar som kommer in från skolan, sjukvården, grannar, hyresvärdar med flera.

Konsumtionen av narkotika kriminaliserades 1988 och 1993 skärptes påföljden för detta brott vilket ger polisen rättigheter att ta urin- och blodprov vid misstanke om eget bruk. Polisen rapporterar misstänkta narkotikabrott till socialkontoret och resultaten av tagna urin- och blodprover. Polisens insatser och resurser styr i hög grad utvecklingen av antalet anmälda narkotikabrott. Den faktiska narkotikabrottsligheten kan inte enbart tolkas utifrån anmälningsstatistiken, men statistiken kan användas som en indikator.

Erfarenheter pekar på att vi under senare år fått en allt större grupp socialt etablerade ”brukare” av narkotika som i många fall aldrig har någon kontakt med myndigheter och/eller sjukvård. Mycket talar ändå för att de redan etablerade vuxna missbrukarna med ett pågående missbruk är kända av polis, socialtjänst, frivård eller sjukvården.

När det gäller ungdomar som använder/missbrukar droger kan upptäckten ske genom socialkontorets samarbete med skolan, fritidsgårdar och föräldrar eller annan anhörig som tar kontakt.

Socialnämnden

Ledning och service

Tillgång och tillgänglighet

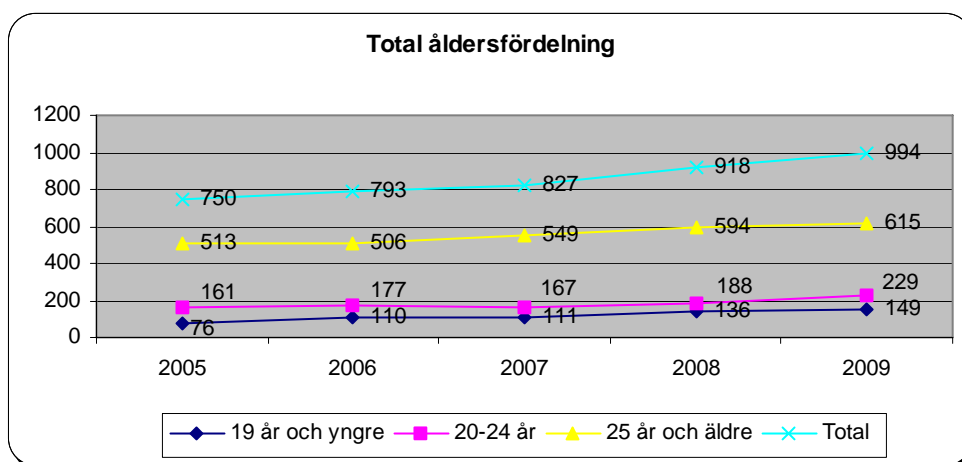
I tidigare redovisning av preparatanvändande i kommunen framgår att förändringen i användandet av olika preparat i stort följer tillgången. Tillgången har ökat för cannabis (hasch och marijuana) och bensodiazepiner (lugnande läkemedel) samt illegalt subutex enligt rapportörerna. Tillgången på heroin ökade under senare delen av året. Kokain är på väg att lanseras på marknaden och där har priset sjunkit med cirka 40 % på gatan. Användandet fördubblades från 2003 då 18 personer rapporterades till 2008 när det var 47 personer som rapporterades. Trots att flera rapportörer uppgivit att tillgången ökat syns det inte i kartläggningen. Det är 49 personer som har rapporterats 2009.

Det framgår även av tidigare drogvaneundersökningar, numer livsstilsundersökningar, som genomförs i skolorna i kommunen varje år att många ungdomar känner någon som kan ge eller sälja narkotika till dem. Tillgängligheten är stor och ungdomar i de gäng där droger förekommer har ofta kontakt med äldre personer som är etablerade missbrukare som levererar droger.

Ungdomar som vill ha tag på droger kan köpa både förbjudna och tillåtna droger via Internet. Flera rapportörer uttrycker en stor oro för ungdomar som använder/missbrukar internetdroger av olika slag utan kunskaper om hur de påverkar deras hälsa. Narkotikahandel över Internet blir allt vanligare och där är avsändare ofta svåra att spåra. Det kan vara allt från svampar och örtblandningar till kemiska preparat och blandningar, och det kommer nya nätdroger hela tiden. De som ännu inte är narkotikaklassade eller klassade som hälsofarliga får Tullen inte beslagta. Här förs idag en ojämn kamp för att få nya droger klassade som narkotika eller hälsofarliga för att försäljning och innehav ska bli olagligt.

Redovisning

Diagram 1 - Totalt antal rapporterade

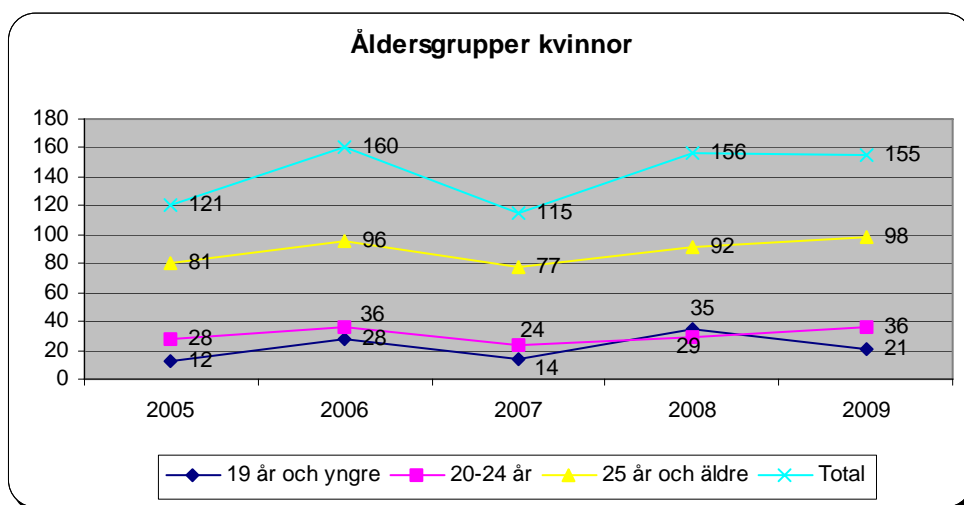

Totalt har uppgiftslämnarna rapporterat 994 personer som missbrukat narkotika i någon form under 2009. Det är 76 personer fler än under 2008 då 918 personer rapporterades. Av totalt rapporterade personer var 839 män (84%) och 155 kvinnor (16%) 2008 var det 762 män (83 %) och 156 kvinnor (17 %).

Socialnämnden

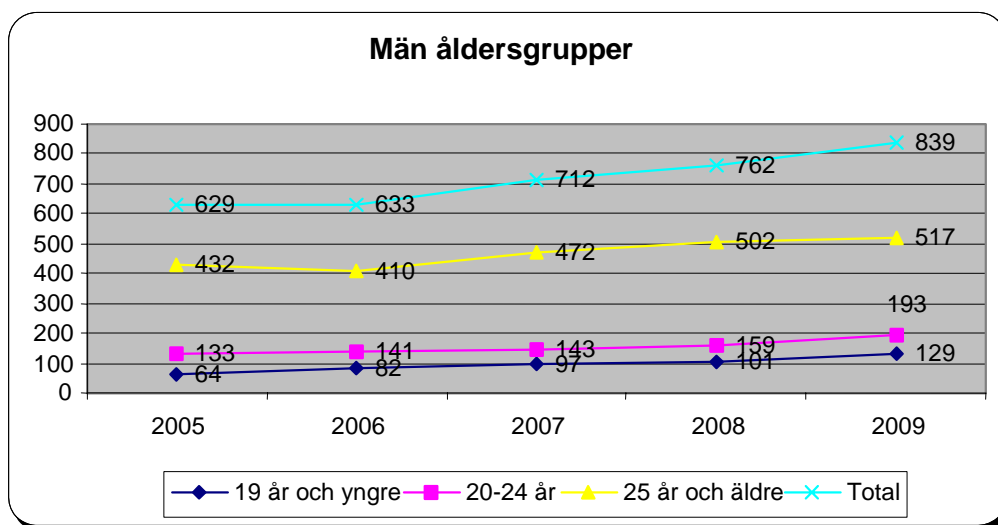
Ledning och service

Diagram 2 - Totalt antal rapporterade kvinnor och åldersgrupper

Totalt är andelen rapporterade kvinnor 1 färre jämfört med 2008. I gruppen 19 år och yngre är 8 färre rapporterade och i gruppen äldre än 25 år 8 fler.

Diagram 3 - Totalt antal rapporterade män och åldersgrupper

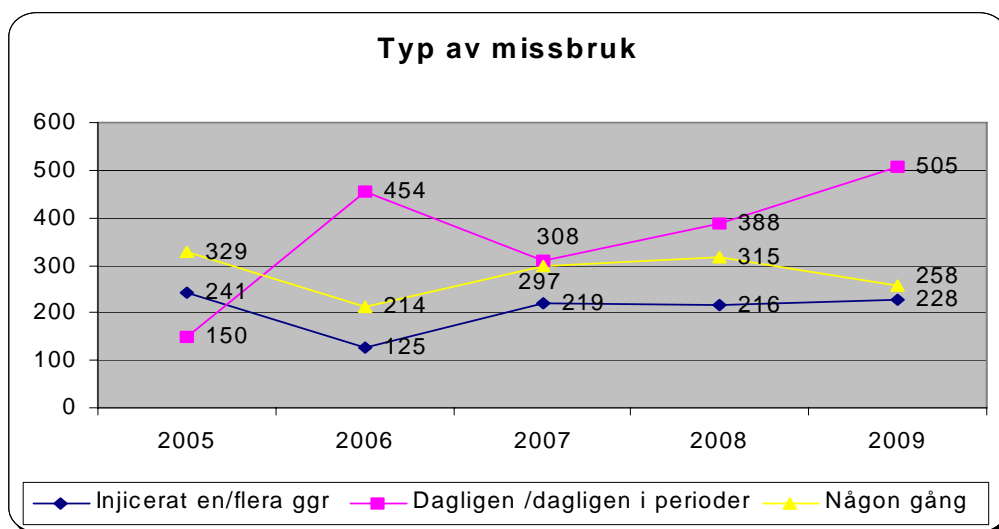
Yngre och unga vuxna har ökat mest. Totalt är antalet rapporterade män 77 fler jämfört med 2008. Av dessa är 28 yngre än 19 år, 34 är 20-24 år och 15 är 25 år och äldre. Större delen av ökningen svarar gruppen män upp till 24 år för.

Socialnämnden

Ledning och service

Typ av missbruk

Diagram 4 – Typ av missbruk

Typ 1 – injicerat narkotika en eller flera gånger under året.

Avser injektionsmissbruk av opiater (heroin och morfin) och amfetaminer samt illegalt subutex. Antalet totalt rapporterade personer är 228, vilket är 12 fler än 2008, 7 män och 5 kvinnor. Av de 228 är 41 kvinnor och 187 män.

6 personer är 19 år och yngre (1 mer jämfört med 2008), 25 personer är 20–24 år (10 fler) och 197 personer är 25 år och äldre (1 mer). Det är följaktligen i gruppen unga vuxna som injektionsmissbruket har ökat.

Typ 2 – använt narkotika dagligen eller dagligen i perioder under året (ej injicerat)

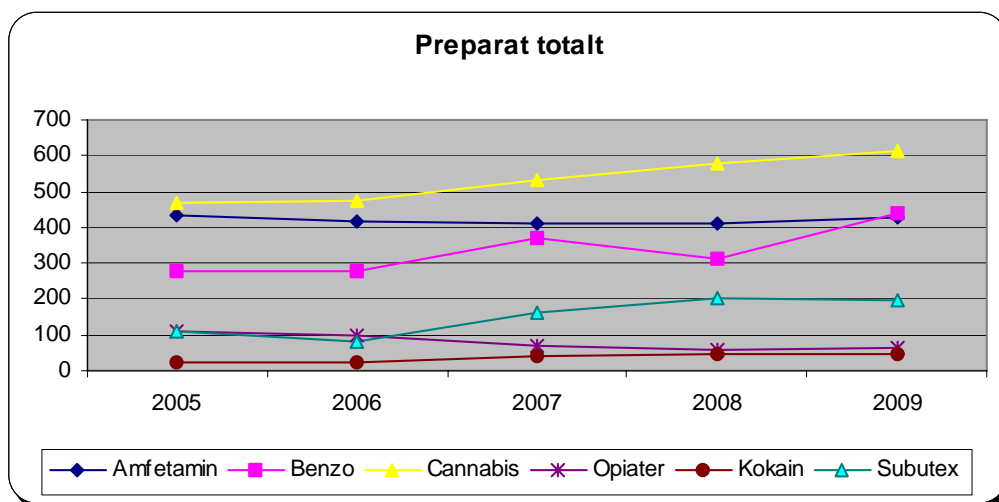
Antalet totalt rapporterade personer är 505 vilket är 117 fler än 2008, 449 män (108 fler än 2008) och 56 kvinnor (9 fler). Av kvinnorna är 21 yngre och unga vuxna mellan 15 och 24 år och 35 är äldre än 25 år. Av männen är 192 yngre och unga vuxna mellan 15 och 24 år och 257 är äldre än 25 år.

Typ 3 – använt narkotika någon gång under året

Totalt är 258 rapporterade vilket är 57 färre jämfört med 2008, 201 män (39 färre än 2008) och 57 kvinnor (18 färre). Av kvinnorna är 31 yngre och unga vuxna mellan 15 och 24 år och 26 äldre än 25 år. Av männen är 104 yngre och unga vuxna mellan 15 och 24 år och 97 äldre än 25 år.

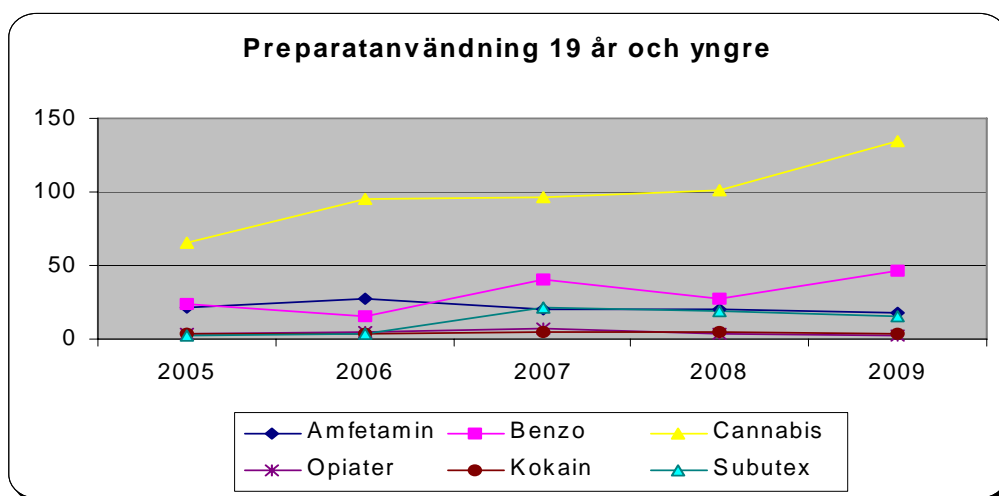
Socialnämnden

Ledning och service

Preparat*Diagram 5 – preparat totalt*

Det är användningen av lugnande läkemedel (benzodiazepiner) som har ökat mest. Det ökade med 128 fler personer jämfört med 2008. Missbruket av cannabis (hasch och marijuana) fortsätter att öka och är det preparat som flest använt. I kartläggningen är det 611 personer som använder cannabis vilket är en ökning med 39 personer. Under de senaste åren har missbruket av amfetamin i stort sett legat på samma nivå men har nu ökat med 15 personer jämfört med 2008. Den vanligaste drogen är fortfarande cannabis följt av lugnande tabletter (bensodiazepiner) och amfetamin.

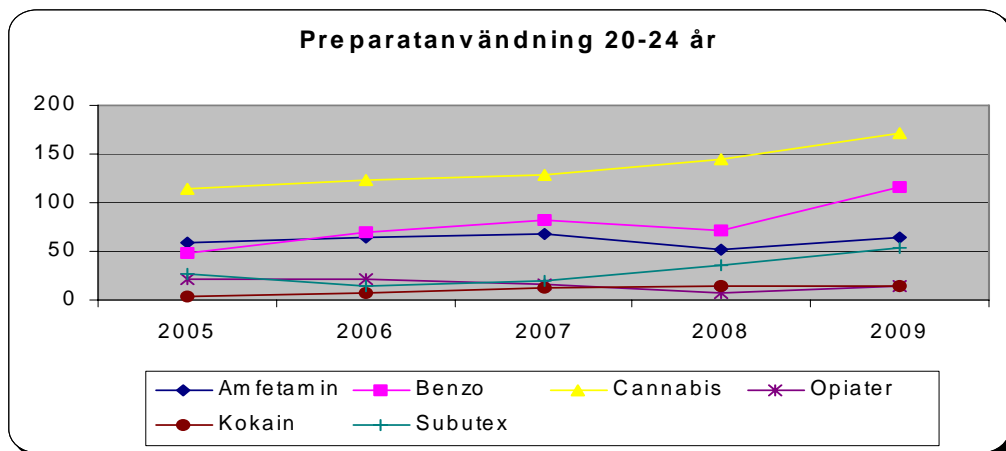
Det är 197 personer som missbrukat illegalt subutex vilket är några färre jämfört med 2008. Avseende användningen av opiater (främst heroin) som minskade kraftigt sedan år 2000 så har 16 personer fler rapporterats jämfört med 2008. Det är 62 personer som använt heroin eller morfin.

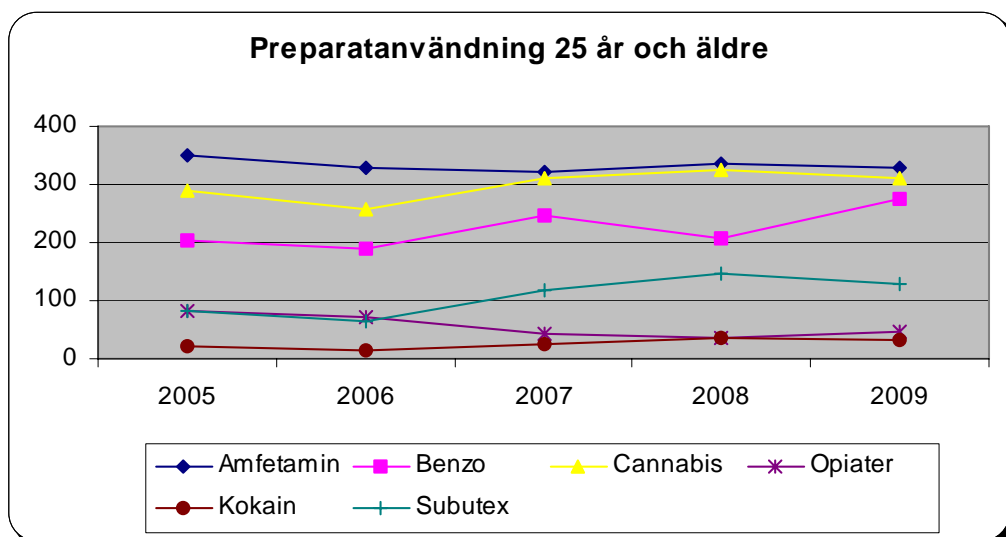
När det gäller ungdomar yngre än 19 år är det missbruket av cannabis och lugnande tabletter (benzodiazepiner) som ökar jämfört med 2008.

Socialnämnden

Ledning och service

Även i gruppen unga vuxna 20 – 24 år ökar missbruket av lugnande tabletter och cannabis men även amfetamin, subutex och opiater (heroin och morfin) ökar och är 6 fler än 2008.

I gruppen äldre än 25 år och äldre ökar framförallt missbruket av lugnande tabletter (69 fler än 2008) och opiater (främst heroin) medan övriga preparat minskar något.

Övriga droger

När det gäller missbruk av Exstasy så är totalt 9 personer rapporterade, LSD personer, Spice 2 personer, Kat 2 personer, GHB 2 personer, Tramdol/Tradolan 7 personer, Mefedron 4 personer, Metadon 2 personer, Metedon 1 person och dopingtabletter 4 personer.

Födelseland och föräldrars födelseland

Det är 76 % som är födda i Sverige och övriga är födda i 31 olika europeiska och utomeuropeiska länder. 70 % har en mor född i Sverige och 67 % har en far född i Sverige.

Socialnämnden

Ledning och service

Lever med eller har umgänge med barn

Totalt lever minst 396 barn och ungdomar antingen med en eller två föräldrar som missbrukar eller berörs genom umgänge med förälder som missbrukar. 2008 rapporterades 366.

Kommentarer

Att narkotika är illegalt i Sverige gör det svårt att få en rättvisande bild av missbruket samt tillgängligheten och tillgången. Det är viktigt att komma ihåg att kartläggningen avser att belysa förändringar i missbrukssituationen och inte hela omfattningen av missbruket i kommunen.

Fördelningen av typ av missbruk jämfört med förra kartläggningen 2008 visar på en förändring. Injektionsmissbrukets andel har ökat något. De personer som använder narkotika dagligen eller dagligen i perioder har ökat med nio procentenheter. Det är män från 20 år och äldre som står för nästan hela ökningen. De som använt narkotika någon gång har minskat med åtta procentenheter. Detta innebär en förändring mot ett mer regelbundet tyngre missbruk medan det tillfälliga minskat.

Det är 54 procent av männen som använder narkotika dagligen eller dagligen i perioder och drygt 36 procent av kvinnorna.

De vanligaste drogerna är fortfarande cannabis (hasch och marijuana), lugnande tabletter (bensodiazepiner) av olika slag och amfetamin. Användningen av hasch har ökat under de senaste tre åren medan användandet av amfetamin i stort sett legat på samma nivå. Missbruket av lugnande tabletter har däremot ökat med 128 användare.

Förändringen i användandet av olika preparat följer i stort tillgången. Andelen personer som använt illegalt subutex har minskat något jämfört med förra kartläggningen. Användningen av opiater däremot (främst heroin och morfin), som minskade kraftigt sedan år 2000 från knappt trehundra till knappt ett femtiotal, har ökat med 15 personer.

Det finns en oro för ungdomar som använder sk internetdroger av olika slag och blandar illegala läkemedel med andra narkotiska preparat och alkohol utan kunskaper om hur de påverkar deras hälsa. Cannabis är den överlägset vanligaste narkotikan och ses inte som "knark" på samma sätt som amfetamin eller heroin. Rapportörer uttrycker en oro över att användning av cannabis (hasch och marijuana) inte ses som mer problematiskt än att använda alkohol både av ungdomar och äldre missbrukare.

Socialnämnden

Ledning och service

Definitioner och begrepp

Definition droger

Narkotika är läkemedel eller hälsofarliga ämnen med vanebildande egenskaper.

Narkotika kan vara ämnen från växter och växtdelar, kemiska ämnen ur växtdelar, syntetiska kemikalier eller tabletter och injektions- lösningar av dessa utgångsmaterial. Läkemedelsverket ger ut en förteckning över narkotika klassade ämnen i landet.

Med begreppet narkotikamissbruk menas all användning som inte är medicinsk, allt från bruk vid ett tillfälle till mer regelbunden eller daglig användning.

Preparat

Amfetamin; Centralstimulerande preparat, påverkar centrala nervsystemet, kemiskt framställt, gulaktiga kristaller. Amfetamin finns som tabletter, kapslar och kan ätas, sniffas eller injiceras.

Bensodiazepiner; Läkemedel för behandling av sjukliga ångeststörningar och tillfälliga sömnstörningar.

Cannabis; Hasch och marijuana utvinns av växten Cannabis Sativa, aktivt ämne THC vilket kan lagras i upp till 3 – 4 veckor. Cannabis röks, cannabisolja doseras i t ex tobak, cannabis kan även sväljas utblandad i mat och dryck.

Ecstasy; MDMA, centralstimulerande. Effekten liknar amfetaminets men även det hallucinogena preparatet meskalin, tabletter, vitt pulver i kapslar.

Kokain; Centralstimulerande, påverkar centrala nervsystemet, framställt av kokabuskens blad, fint, vitt, kristalliskt pulver. Kokain sniffas eller injiceras, kan appliceras direkt på slemhinnor.

LSD; Hallucinogen, förvrider sinnesintryck och framkallar hallucinationer, syntetiskt, mikrotabletter, små läskapper indränkta i upplöst LSD.

Opiater; Morfin, heroin (vitt eller brunaktigt pulver som kan injiceras, rökas eller sniffas) kodein, intorkad mjölksaft som utvinns från opievallmons frökaplar. Av detta råopium kan sedan framställas morfin och ur morfinet, heroin och kodein. Opium är mörkbruna stycken eller pulver.

Subutex; Läkemedel för substitutionsbehandling vid opiatberoende, kan bara förskrivas av läkare vid narkomanvårdsenhet. I kartläggningen är endast de personer med som använt Subutex utan läkares förskrivning.

Andra preparat som rapporterats är svampar, sniffningsmedel, dopingpreparat och narkotikaklassade läkemedel. Nya droger som rapporterats är exempelvis Tramadol (narkotikaklassat), DMX, Fenazepam (narkotikaklassat sedan hösten 2008), Mefedron (kallat "krabba" på grund av lukten) klassat som narkotika i maj 2009 och Spice i olika former (innehåller en syntetisk cannabinoid) sju substanser klassades som hälsofarlig vara i juli 2009.